

ISBN 9955-22-026-0

Lietuvių kalbos mokymasis bei mokymas yra sudėtingas procesas, į jį įdedama daug mokytojo ir mokinio pastangų ir darbo. Deja, moksleivių raštingumas netampa toks, kokio tikimasi.

Šiame leidinyje pateikiamos **39 rašybos mokymo lentelės** yra bandymas sugrupuoti sudėtingesnius ortografijos atvejus ir taip padėti moksleiviams ir mokytojams susisteminti žinias. Morfologinės rašybos sunkumai sugrupuoti pagal žodžių sandarą: **priešdėliai, priesagos, šaknis, galūnės, žodžių rašymas kartu ir atskirai**. Lentelėmis patogiau naudotis mokant (mokantis) naujos medžiagos, kartojant ar įtvirtinant rašybos įgūdžius. Į jas paranku pažvelgti **kūrybinius darbus rašantiems (net ir per pamoką) moksleiviams**, subejojusiems savo išmanymu.

Leidinyje skirtas V–XII klasių moksleiviams, mokytojams, tėveliams, norintiems padėti savo vaikams mokytis lietuvių kalbos. Norėdami lentelių turinį taikyti praktiškai, suformuoti (susiformuoti) tvirtus rašybos įgūdžius, atlikite teminius ir kompleksinius pratimus iš knygos **J. Juzėnienė „Lietuvių kalbos užduočių komplektai VIII–XII klasei“** (Vilnius, 2005).

Leidinyje turės tęsinį, kuriame rasite skyrybos, kalbos vartojimo susistemintų patarimų. Linkiu mokymo ir mokymosi džiaugsmo ir sėkmės!

Autorė

Lietuvių

kalbos

gramatikos

lentelės

J. Juzėnienė

R A Š Y B A

Turinys

Nr. 1. Priešdėlių api-, apy- rašyba	3
Nr. 2. Priešdėlių į-, im-, in- rašyba	4
Nr. 3. Priešdėlių są-, sam-, san- rašyba	5
Nr. 4. Priešdėlių ap-, at-, iš-, už- rašyba	6
Nr. 5. Priešdėlių, sangražos dalelytės ir šaknies balsių sandūra	7
Nr. 6. e – ia rašymas priesagose	8
Nr. 7. i – y rašymas priesagose	10
Nr. 8. u – ū rašymas priesagose	11
Nr. 9. Sudurtinių žodžių (dūrinių) rašyba	12
Nr. 10. Priebsių asimiliacija (supanašėjimas)	14
Nr. 11. j rašyba	15
Nr. 12. Nosinės balsės žodžių šaknyse	18
Nr. 12.1. a, e, i, u kaita su an, en, in, un	18
Nr. 12.2. a, e, i kaita tarpusavyje	19
Nr. 12.3. Nosinės balsės veiksmažodžių esamojo laiko šaknyse	20
Nr. 12.4. Įsimintinos rašybos vardažodžiai	22
Nr. 13. i – y, u – ū rašyba veiksmažodinės kilmės daiktavardžių šaknyse	23
Nr. 13.1. Priesaginės darybos	23
Nr. 13.2. Galūninės darybos	24
Nr. 14. i – y, u – ū kaita pirminių veiksmažodžių šaknyse	25
Nr. 15. i – y, u – ū rašyba pirminių veiksmažodžių šaknyse	26
Nr. 16. Intarpinių veiksmažodžių šaknies balsių rašyba	27
Nr. 17. i – y, u – ū rašyba antrinių ir mišriųjų veiksmažodžių šaknyse	28
Nr. 18. e ir ia (ja) rašymas žodžių pabaigoje	29

Nr. 19. Nosinės balsės žodžių galūnėse	31
Nr. 20. Vardininko linksnio galūnių rašyba	34
Nr. 21. Palyginkite daugiskaitos vardininko ir galininko linksnių galūnių rašybą	35
Nr. 22. Vietininko linksnio galūnių rašyba	36
Nr. 23. Šauksmininko linksnio galūnių rašyba	37
Nr. 24. Išvestinių veiksmažodžio formų daryba ir rašyba	38
Nr. 25. Pavojingi veiksmažodžių rašybos atvejai	39
Nr. 26. Būsimojo laiko veiksmažodžių rašyba	41
Nr. 27. Veikiamosios rūšies vyriškosios giminės dalyvių vardininkų rašyba	42
Nr. 28. Įvardžiuotinių formų galūnių rašyba	43
Nr. 29. Skaitvardžių skyriai ir poskyriai	44
Nr. 30. Skaitvardžių rašyba	45
Nr. 31. Sudurtinių, samplaikinių įvardžių rašyba	46
Nr. 32. Prieveksmių rašyba	47
Nr. 32.1. Priesagų ir baigmenų rašymas	47
Nr. 32.2. Prieveksmių rašymas kartu ir atskirai	48
Nr. 33. Dalelyčių rašymas kartu ir atskirai	49
Nr. 34. Dalelytės <i>ne</i> rašymas su kitais žodžiais	51
Literatūra	52

Nr. 1. Priešdėlių *api-*, *apy-* rašyba

Priešdėlis	Taisyklė	Pavyzdžiai	
api-	Rašomas su veiksmažodžiais , kurių šaknis prasideda b, p, f , ir iš jų padarytais daiktavardžiais	apibarti apiberti apibūdinti apiplaukti apiplėšyti apiprausti apiforminti	apibarimas apibėrimas apibūdinimas apiplaukimas apiplėšymas apiprausimas apiforminimas
apy-	1. Rašomas su būdvardžiais , kurie parodo dalinį ypatybės kiekį, ir iš jų padarytais prieveksmiais	apydailis apydažnis apyjaunis apykreivis apylygis	apydailiai apydažniai apyjauniai apykreiviai apylygiai
	2. Rašomas su daiktavardžiais , kurių priešdėlis kirčiuotas, ir iš jų padarytais prieveksmiais	apýrytis apýrudenis apýtamsa apýlanka apýbraiža apýgarda apýtaka	apyryčiais apyrudeniu apytamsiais apylankomis

Nr. 2. Priešdėlių į-, im-, in- rašyba

į-	im-	in-	Priešdėlio nėra	
			Šaknis prasideda i	Šaknis prasideda y
įausti įdegti įgusti įimti įirti įjungti įbrolis, įmotė... įgūdis įdaras įduba įdėklas įlinkis įtūžis įdomus įkandin ...	impilas importas impulsas	indėlis inkaras inkilas intakas intarpas	idant idealas idėja identiškas ideologija idilė iliuzija imigracija iminėti imitacija imunitetas inercija inicialas ironija ižas iždas...	yda ydingas yla ypač ypatybė ypatingas yrà yra (plyšta) yra (plukdė) yrejas

Nr. 3. Priešdėlių są-, sam-, san- rašyba

są-	sam-	san-	Priešdėlio nėra
Rašome prieš balses, priebalses, dvibalses	Rašome prieš priebalses b, p	Rašome prieš priebalses d, t, g, k	Šaknis
sąauga sąjūdis sąjunga sąlytis sąmata sąmonė sąnarys sąsiuvinis sąvoka sąvadas sąžinė	sambrėškis sambrūzdis sambūris samprata samprotauti sampilas sampyna	sandauga sandėris sandūra santaika santykis santrauka sangraža sangrūda sanglauda sankasa sankirta	sabalas sakalas samana samanotas samanynė samanė (laukinė bitė) sapalioti savas savintis savybė savitas

Nr. 4. Priešdėlių ap-, at-, iš-, už- rašyba

1. Priešdėlių ap-, at-, iš-, už- priebalsiai supanašėja.			
2. Rašyba tikrinama randant reikšmines žodžių dalis.			
ap-	at-	iš-	už-
ap̄daras	at̄birbti	iš̄barti	už̄kelti
ap̄dairus	at̄busti	iš̄dygti	už̄pulti
ap̄dėti	at̄garsis	iš̄gauti	už̄tarti '
ap̄džiūti	at̄sidurti	iš̄sukti	už̄tvanka
ap̄gauti	at̄gyti	iš̄sluoti	už̄stoti
ap̄žavai	at̄gulti	iš̄zvimbti	už̄sokti
ap̄žiūra	at̄žala	iš̄žerti	už̄želti
ap̄žvalga	at̄žarus	iš̄sikeroti	už̄sinešti

Nr. 5. Priešdėlių, sangražos dalelytės ir šaknies balsių sandūra

Priešdėlis ir šaknies balsė	Rašomos dvi balsės		Rašoma viena balsė
	Sangr. dalelytė ir šaknies balsė	Tarptaut. priešd. ko- ir šaknies b. o	be-, ne-, nebe-, te-, tebe- ir šaknies balsė
pāakys	aps̄iavė	kooperuoti	besas, besanti
pāantraštė	aps̄iimti	kooperacija	nebeina
pāantrinti	pas̄iilgti	kooperatinis	nebėra
prīėmėja	pas̄iimti	kooperatyvas	neina, nėjo
prīimti	nus̄iimti	koordinuoti	nėra
nēateina	iš̄siilgti	koordinacija	tebesu
nēimti	nus̄iirti	koordinatorius	tebėra, tėra
Įsidėmėti tarptautinius žodžius: zoologija, zoonimas, vakuumas			

Nr. 6. e – ia rašymas priesagose

Kalbos dalis (forma)	e		ia	
	Daiktavardis	-ekl-is -el-is	bambeklis, gelteklė vėjelis, saujelė, kojelė, vaikelis	-iav-a
karvelis, skrybėlė – ne priesaga	-en-a -sen-a -enyb-ė -es-ys	pjuvenos, dantenos eisena, mąstysena brangenybė, didenybė ilgesys, elgesys, klegesys, šlamesys	-liav-a (tarpt. ž.) -iant-as	vėliava, rinkliava, tvarsliava simuliantas, spekuliantas
	-est-is -eik-a -eiv-is -men-a	rūpestis, gailėstis mušeika, nevaleika keleivis, jūreivis trupmena, smulkmena	-iator-ius -iat-as -iarij-a -iacij-a	ventiliatorius jubiliatas kanceliarija transliacija, radiacija
Būdvardis	-esn-is -ėlesn-is	aukštesnis, tylesnis, puikesnė, svarbesnė lygėlesnis, tylėlesnė, gerėlesnis	-iaus-ias	aukščiausias, švariausias, lėčiausia

Skaitvardis	-ej-i -er-i -ert-as -et-as	dveji, treji ketveri, penkeri ketvertas dvejetas, šešetas		
keleri – jvardis				
Veiksmažo- dis	-enti, -en-a, -en-o	rusenti, rusena, ruseno kutenti, kutena, kuteno kūrenti, kūrena, kūreno	-iauti, -iauj-a, -iav-o	keliauti, keliauja, keliavo; važiavo, vingiavo, būriavosi
Dalyvis, padalyvis			-iant-i	laukianti, gerbianti, skelbsianti, girsiant, birbiant, siaučiant
Prieveiksmis			-iai -iaip -iau	seniai (kada?), tyliai dvejaip, penkiaip aukščiau, garsiau

Nr. 7. i – y rašymas priesagose

Kalbos dalis	i		y	
Daiktavardis	-ij-a(s) -ikl-is -il-a(s) -il-is -im-as -in-as -in-is/ė -in-ys	galvijas, draugija jungiklis, variklis eržilas, vaidila dagilis, vagilis metimas, pylimas avinas, žąsinas krepšinis, gimtinė vėrinys, kūriny	-yb-a -yb-ė -ykl-a -ykl-ė -yl-is -ym-as -ym-ė -yn-a(s) -(t)yn-ė	skyrība, vaidyba lygybė, teisybė čiuožykla, valgykla šaudyklė, taupyklė mažylis, jaunylis rodymas, valgymas kiaurymė, laukymė pušynas, lentyna avalynė, kautynės
Būdvardis	-im-as -in-as -in-is -ing-as -išk-as	artimas, gretimas purvinas, tekinas medinis, vidurinis galingas, laimingas magiškas, vaikiškas	-ykšt-is -yl-as -yt-as -yv-as -yv-us	pernykštis akylas, ausylas akytas, dantytas senyvas, vėlyvas aktyvus, pasyvus
Įvardis	-išk-is	mūsiškis, saviškis		
Veiksmažodis	-ij-a -ij-o -inti, -in-a, -in-o	dalija, pelija, rūdija dalijo, pelijo, rūdijo vadinti, vadina, vadino šokdinti, šokdina, šokdino	-yti	dalyti, pelyti, rūdyti, kirmyti, šerkšnyti

Prieveiksmis	-in	šalin, priekin, tolin (daiktavardiniai)	-yn	aukštyn, geryn, tolyn (būdvardiniai)
Pastabos: 1. Priesagą -ymas turi daiktavardžiai, padaryti iš veiksmažodžių, kurių bendratis baigiasi priesaga -yti , o esamajame ir būtajame kartiniame laike priesagos nėra (rašymas – rašyti, rašo, rašė; varymas – varyti, varo, varė). 2. Visi kiti daiktavardžiai turi priesagą -imas (bėgimas – bėgti, bėga, bėgo; liudijimas – liudyti, liudija, liudijo). 3. Daiktavardžiai, padaryti iš veiksmažodžių bendraties, turinčios priesagą -yti , išlaiko priesaginį balsį y (mokytojas – mokyti, liudytojas – liudyti, gydytojas – gydyti).				

Nr. 8. u – ū rašymas priesagose

Kalbos dalis	u		ū	
Daiktavardis	-ul-ys -ul-as -um-a(s) -ur-as -ur-ys -tuk-as -tuv-as -(i)uk-as	gyvulys, kosulys burbulas, gniužulas gerumas, ramuma pumpuras, vyturas sūkurys, žiburys plaktukas, mygtukas grūstuvus, laužtuvus kirvukas, vaikiukas	-ūk-as -ūkšt-is -ūn-as -ūr-a(s) -ūz-as	žaliūkas, kojūkai velniūkštis, vėjūkštis gyvūnas, pagyrūnas brošiūra, kontūras kreivūzas, pilvūzas
Veiksmažodis	-uriuoti, -uriuoj-a, -uriav-o	lūkuriuoti, lūkuriuoja, lūkuriavo snyguriuoti		

Nr. 9. Sudurtinių žodžių (dūrinių) rašyba

Rašybos ypatybė				Pavyzdžiai
Jungiamoji balsė	Galūnė (žodžio viduryje)	Balsių, priebalsių sandūra	Šaknies balsis	
a (i)a ė i y o u ū				auksaspalvis, geraširdis, vardažodis kryžiažodis, lygiadienis, rugiagėlė eilėraštis, garbėtroška, žemėlapis akligatvis, savijauta, šalikelė dailyraštis, darbymetis, slapyvardis galvotrūkčiais, ledonešis, rankogalis aludaris, medunešis, viršugalvis galvūgalis, kojūgalis
	-ias- -(i)ą- -į- -(i)ų-			keturiasdešimt, penkiasdešimt, šešiasdešimt, ... devyniasdešimt anądien, kiekvienąsyk, šiąnakt, tąkart šįkart, šįmet, šįsyk šiųdienis, šiųmetis, visųpirm
				Įsidėmėk: judviejų ir judviejų mudviejų anapus, kitapus, šiapus

		aa dk, kd dp kk rr sb, sd ss sš sž		ilgaausis, plačiaaulis ledkalis, medkotis, vilkdalgis medpadžiai, vidpadis, širdperša aplinkkelis švarraštis pusbernis, pusdubenis, pusdienis trissyk, penkissyk, pusseserė pusšventė, pusšimtis, saušala pusžalis, pusžiemis, pusžvakė
			y:y u:u ū:ū au:ū ei:y ie:y o:ū u:ū	Išlieka: gynė – savigyna buvo – senbuvis plūdo – kraujoplūdis Pakinta: spaudė – kraujospūdis leido – saulėlydis sviedė – vandensvydis pjovė – lentpjūvė truko – galvotrūkčiais

Nr. 10. Priebalsių asimiliacija (supanašėjimas)

Asimiliacijos atvejai	Rašoma	Tikrinti
Duslieji p, t, k, s, š prieš skardžiuosius suskardėja ir tariama b, d, g, z, ž	liepdavo, žūtbutinis, vykde, leisdamas, ruošdavo apdaras, atgavo, išdavė, priešgyna	liepė, žūti, vyko, leisti, ruošė priešdėliai ap-, at-, iš-, prieš-
Skardieji b, d, g, z, ž prieš dusliuosius suduslėja ir tariama p, t, k, s, š	dirbti, medkirtys, degtukas, zirzti, ūžti užpylė, užteko, užkibo	dirbo, medis, degė, zirzė, ūžė priešdėlis už-
d, g suduslėja žodžio gale	kad, tad, visad, lig, lyg, tiesiog	kada, tada, visada, ligi, lygiai, tiesiogiai
s prieš č virsta š z prieš dž virsta ž	anksčiau, pėsčias, skrisčiau pavyzdžiui, lazdiukė	anksti, pėsti, skristi pavyzdys, lazda
Susiliejinimas (išnykinimas) s ir s virsta s	trissyk, pusseserė, penkissyk	Rasti žodžio dalis trissyk, pusseserė, penkissyk
š ir s virsta s ž ir s virsta s	išsuko, išspjovė, išsivežė užsuko, užsimezgė, užsimetė	išsuko, išspjovė, išsivežė užsuko, užsimezgė, užsimetė
š ir š virsta š š ir ž virsta ž ž ir ž virsta ž	iššoko, iššaldė, iššaudė išžiodė, išžudė, išžengė užžerė, užžiebė, užžarstė	iššoko, iššaldė, iššaudė išžiodė, išžudė, išžengė užžerė, užžiebė, užžarstė

Nesupanašėja: ankštas, ankščiau (kaip?), atvirksčias, baikštus, barščiai, beždžionė, daiktas, dunksteli, grakštus, gurkšnis, kregždė, rieškučios, virksčios, žnektelėti...

Nr. 11.

j rašyba

j visada minkštas, todėl po jo minkštumo ženklas nerašomas

Lietuviškuose žodžiuose			
Tariamasis, bet nerašomas		Tiriamasis ir rašomas	
Šaknies pradžioje prieš ie	iena, pusienė ieškoti, paieška, ieškinys iešmas, ietis, Ieva	Trijų žodžių šaknyje po b, p	bjaurus , bjaurastis, bjaurybė pjauti , pjūklas, rugpjūtis spjauti , spjūvis, spjaudalius
Žodžio gale	Prieveiksmiai: aplinkui, padieniui, paeiliui, pakeliui, pasroviui, pavėjui	Vietovardžių šaknies pradžioje prieš ie	Jiesia, Jieznas, jieznetis, Pajiesys, Jiešmuo, Pajiešmeniai, Jiegeliškis, jiegeliškietis
		Žodžio gale	Sutrumpėjusi vietininko linksnio galūnė: pirmoj vietoj, baltoj dienoj, šitoj dėžėj Prieveiksmiai: tuoj, rytoj

Tarptautiniuose žodžiuose			
Prieš i (nelietuviškas priesagas)	altruizmas, archaika, archaizmas, ateizmas, heroika, heroizmas, intuicija, jėzuitas	Po i prieš ilgąjį o	brevijorius, fortepijonas, valerijonas, zakristijonas, bilijonas, milijonas
Po i prieš e	abiturientas, audiencija, dieta, higiena, klientas, koeficientas, orientuoti, pacientas	Po i prieš ilgąjį a	milijardas
Po i prieš a	amoniakas, asociacija, aviacija, biliardas, briliantas, dialogas, genialus, griliažas, entuziazmas, inicialas, liana, makiažas, olimpiada, serialas, spartakiada, specialus, variantas	Prieš lietuviškas priesagas -avimas -ininkas -inis -uoti -iškas	diferencijavimas, kopijavimas, varijavimas, muziejininkas, archajinis, herojinis, trofėjinis, archajiškas, plagijuoti, varijuoti, herojiškas, idėjiškas Bet: stoisškas, nes stoikas
Po i prieš trumpąjį o	aksioma, antibiotikas, atrakcionas, aukcionas, batalionas, biologas, čempionas, epidemiologas, fiziologija, idioma, idiotas, kalafioras, kompanionas, kuriozas, patriotas, regionas, stadionas, trio, trioletas, violončelė	Prieš lietuvišką galūnę -a -as -us	abstrakcija, alėja, akcija, aviacija, baterija, epopėja, funkcija, idėja, infekcija, kolonija, licencija, trachėja chorėjas, mesijas, radijas, trofėjas epogėjus, genijus, herojus, jubiliejus
Bet: anijonas, katijonas			

Po i prieš u	akvariumas, interviu, koliokviumas, mediumas, prezidiumas, simpoziumas, soliariumas, triumfas	Kiti atvejai	adjuvantas, ajeras, aljansas, barjeras, feljetonas, injekcija, interjeras, kalėjimas, kurjeris, objektas, pjesė, portjera, premjeras, reljefas, vinjetė, voljeras
		Žodžio gale	ateljė, fojė, koljė, konferansjė, mesjė, portjė

Nr. 12. Nosinės balsės žodžių šaknyse

Nr. 12.1. a, e, i, u kaita su an, en, in, un

a, e, i, u kaitaliojasi su an, en, in, un prieš s	Tikrinti	Nepainioti
bręsti, bręsta, bręsdamas, bręs, bręstų...	brendo	brasta
galąsti, galąstuvus, galąšk, galąšias, galąs...	galando	įgristi, įgrysta, įgriso
grįsti, grįsdavo, grįs, grįšias, pagrįstai...	grindė	
įspįsti, įspįsta, įspįsdavo, įspįstų, įspįstant...	įspindo	
išsigąsti, išsigąsta, išgąstis, gąsdinti, nuogąstauti...	išsigando	
kašti, kašdavo, kašdamas, kašk, kašnis...	kando	Kastytis
kešti, keši, keštų, kešdamas, kešiant, Keštutis ...	kentė	
lįsti, lįsdavo, lįs, lįstų, lįsdamas, ląsta, ląstelė...	lindo	lysti, lysta, lyso
pažįsta, pažįstamas, pažįstant, pažįstanti...	pažinti	
ręsti, ręsdavo, ręs, rėšk, ręstas, rąstas...	rentė	
siųsti, siųsdavo, siųstas, siųšias, siųstuvus...	siuntė	
skęsti, skęsta, skęstų, skęstanti, skęstant, skęšias...	skendo	sklastymas
sklęsti, sklęsdavo, sklęsdamas, sklęstis...	sklendė	
skųsti, skųsdavo, skųs, skųšk, skųšias...	skundė	
spęsti, spęsdavo, spęs, spėšk, spęstai...	spendė	slastai
spręsti, spręstas, spręšias, spręsimas...	sprendė	
švęsti, švęsdavo, švęs, švėšk, švęšias, švęsiant...	šventė	
žįsti, žįsdavo, žįšk, žįsdamas, žįšias, žįsiant...	žindo	pražysti, pražysta

Pastabos: 1. Jeigu priebalsė n atsiranda tik esamojo laiko šaknyje, tokie veiksmažodžiai yra intarpiniai ir rašomi be nosinės: akti, anka, ako

bristi, brenda, brido

kisti, kinta, kito

smukti, smunka, smuko

2. Todėl nosinių balsių kaita su an, en, in, un tikrinama būtuojų kartiniu laiku (išskyrus pažinti).

Nr. 12.2. a, e, i kaita tarpusavyje

a, e, i rašoma, kai kaitaliojasi tarpusavyje		Nepainioti
Šaknys	Žodžiai	Negiminiški žodžiai
draš-, drįs-	draša, drašuolis, drašinti, drįsti, drįso, drįsdavo, drįs, drįšk, drįšias, drįsiant...	dreskia, draskyti, drasko, draskė – drėskė
graž-, grėž-, grįž-	graža, gražo, gražtas, atogražos, saulėgraža, gražyti, grėžti, grėžinys, grįžti, grįš, grįšk, sugrįžtuvės, Grįžulo ratai...	gražinti, gražus – grožis gryžtelėti, gryžtelėja, gryžtelėjo (nikstelėti koją) grasyti, graso, gresia – grėse
mąst-, mįsl-	mąstyti, mąslus, susimąstė, mąstyk, mįslė, mįslingas...	masalas, masinis, mastas, mastelis, Mastis (ežeras)

raš-, reš-	raštas, rešti, sureštas, reš, rešdavo...	
raž-, rež-	ražytis, ražosi, ražulys, režtis, įsirežti...	įsirežti ražas (sena šluota), ražiena ryžtas, ryžtingas, pasiryžo
spas-, spės-	spastai, spėsti, spėsk, spėstu, spės...	
taş-, teš-, tįs-	taşa, taşus, taşyti, tešti, tešinys, tįslus, tįsla, tįscioti, ištįsėlis, tįstelėti...	tesėti (žodį), tesi, tesėjo tysoti (gulėti), tyso, tysojo
traš-, treš-	traša, trašus, trašumas, trešti, trešdavo, treš, treštu, trešk, trešiamas, patreštas...	

Nr. 12.3. Nosinės balsės veiksmažodžių esamojo laiko šaknyse

ą, ę tik esamajame laike	Kitose formose a, e	Nepainioti
bała , baļu, baļi, bałame, bałas, bałanti, bałant...	balti, balo, balau, balome, balote, baļęs, balusi, balus...	balina
gęsta , gęstu, gęsti, gęstame, gęstanti, gęstant, tegęstie...	geso, gesęs, gesus...	gesina, gedo, gelia – gėlė
glęžta , glęžtu, glęžti, glęžtame, suglęžta, beglęžtas, glęžtant...	sugležo, sugležęs, sugležus...	
gvęra , gvęrantis, gvęrant...	gverti, sugvero, sugveręs...	
kežta , kežtantis, kežtant...	kežti, kežo, sukežęs...	
klęra , klęrantis, klęrant...	klero, iškleręs, suklerus...	

knežta , knežtanti, knežtant...	knežo, suknežo..	knežina
krešta , kreštas, kreštantis...	krešti, krešo, sukrešęs,	krešėti, kreši
mažta , mažtantis, mažtant...	sumažo, sumažus...	mažėti, mažinti
nukąra , nukąrantis, nukąrant...	nukaro, nukaręs, nukarus...	
sała , sałantis, sałant...	salo, apsaļęs, apsałau...	
sučežta , sučežtant...	sučežo, sučežus...	čežėti, čeža
šala , šalu, šali, šalame, šalate, šalanti, šalant...	šalo, šalau, šalai, šalome, šalote, šalęs, sušalus...	šaldyti, šalenti
šašta , šaštu, šašti, šaštame, šaštant...	šašo, apšašau, apšašęs...	šašas, nušašėlis
težta , težtanti, težtant...	težo, ištežau, ištežęs...	tyžta, težinti
trešta , treštantis, treštant...	sutrešo, sutrešęs, sutrešusi...	

Nr. 12.4. Įsimintinos rašybos vardažodžiai

ą, ę kai kurių žodžių šaknyje	Giminiškuose žodžiuose	Nepainioti
ąša ąžuolas gėšė (pilkasis gamys) įščios kęsas (kemas) lėšis tėvas (laibas) važas žąsis žąslai	ąšotis, beąsis, dviąsis... ąžuolinis, ąžuolynas, ąžuoliukas... gėšiukas... kęsynė, kėsuotas... lėšiukas važelis, važiukas, važkaras... žąsinas, žąsiukas, žąsytis, žąsidė, žąsiena, žąstaukiai...	asilas, asla važkas, važsus (vešlus) žąstas, žąstikaulis Žąsliai

Nr. 13. i – y, u – ū rašyba veiksmažodinės kilmės daiktavardžių šaknyse

Nr. 13.1. Priesaginės darybos

Jei daiktavardžio priesaga prasideda balse, jis padarytas iš būtojo kartinio laiko ir turi tą pačią šaknies balse		Jei daiktavardžio priesaga prasideda priebalse, jis padarytas iš bendraties ir turi tą pačią šaknies balse	
i – y, u – ū	Tikrinti	i – y, u – ū	Tikrinti
griuv-en-a	griuvo	bū-t-is	būti
gyn-ėj-as	gynė	bū-sen-a	būti
džiūv-ės-is	džiūvo	džiū-sn-a	džiūti
kūr-yb-a	kūrė	įkur-tuv-ės	įkurti
pūt-ikl-is	pūtė	kiš-tuk-as	kišti
skyr-im-as	skyrė	ry-kl-ys	ryti
rij-ik-as	rijo	sūpuo-kl-ės	sūpuoti
riš-ykl-a	rišo	švytuo-kl-ė	švytuoti
stūm-okl-is	stūmė		
pagyr-ūn-as	gyrė		
Išimtis: bu-t-as – buvo			

Nr. 13.2. Galūninės darybos

Galūninės darybos daiktavardžių šaknies balsis paprastai pailgėja	
Galūnės -is, -a, -ė	Galūnės -is, -a ir priešdėliai są-, sam-, san-, at-, ato-, į-, po-
biro – byris dužo – dūžis krito – krytis skilo – skylė mušė – mūša niuro – niūra niro – nyris	sujudo – sajūdis subruzdo – sambrūzdis sutiko – santykis atšilo – atšylis truko – atotrūkis įmigo – įmygis pajuto – pojūtis
Bet: biro – pabiros, nuobiros, smuko – nuosmukis, gulė – pragulos, virė – nuoviros, kūrė – prakuros	

Nr. 14. i – y, u – ū kaita pirminių veiksmažodžių šaknyse

I grupė	i, i, i u, u, u	II grupė	y, y, y ū, ū, ū	III grupė	i, y, i u, ū, u
kišti, kiša, kišo lipti, lipa, lipo lupti, lupa, lupo supti, supa, supo		lysti, lysta, lyso pykti, pyksta, pyko dūkti, dūksta, dūko lūžti, lūžta, lūžo		gižti, gyžta, gižo (i)gristi, igrysta, igriso gniužti, gniūžta, gniužo dužti, dūžta, dužo	
IV grupė	y, y, i ū, ū, u	V grupė	dvigarsis, y, i dvigarsis, ū, u	VI grupė	dvigarsis, i, y dvigarsis, u, ū
gyti, gyja, gijo lyti, lyja, lijo griūti, griūva, griuvo pūti, pūva, puvo		birti, byra, biro kilti, kyla, kilo šilti, šyla, šilo kiurti, kiūra, kiuro		ginti, gina, gynė skirti, skiria, skyrė burti, buria, būrė kulti, kulia, kūrė	
Bet: džiūti, džiūva, džiūvo siūti, siuva, siuvo vyti, veja, vijo				Bet: pūsti, pučia, pūtė tūpti, tupia, tūpė	

Nr. 15. i – y, u – ū rašyba pirminių veiksmažodžių šaknyse

Nėra balsių kaitos	Pagrindinėse formose yra balsių kaita			
	Pavyzdžiai	Esamasis l.	Būtas k. l.	
		Šaknies b.	Šaknies b.	Galūnė
kišti, kiša, kišo lipti, lipa, lipo rišti, riša, rišo cypti, cypia, cypė lupti, lupa, lupo sukti, suka, suko supti, supa, supo ūžti, užia, užė	lyti, lyja, lijo gyti, gyja, gijo pūti, pūva, puvo žūti, žūva, žuvo	y	i	o
	Bet: siūti, siuva, siuvo	ū	u	
	girti, giria, gyrė skirti, skiria, skyrė durti, duria, dūrė kurti, kuria, kūrė	i	y	ė
		u	ū	
<p>Taisyklės: 1. Jei būtojo kartinio laiko galūnė o, tai šaknyje rašoma i, u, o esamojo laiko šaknyje – y, ū.</p> <p>2. Jei būtojo kartinio laiko galūnė ė, tai šaknyje rašoma y, ū, o esamojo laiko šaknyje – i, u.</p> <p>3. Šios taisyklės tinka tik pirminiems veiksmažodžiams, turintiems šaknies balsių i – y, u – ū kaitą.</p>				

Nr. 16. Intarpinių veiksmažodžių šaknies balsių rašyba

Įsidėmėti: 1. Intarpiniai veiksmažodžiai intarpą m, n turi tik esamojo laiko šaknyje. 2. Visų pagrindinių formų šaknies balsis trumpasis, nerašoma nosinė.			Nepainioti
akti busti dribti dubti kristi klupti smukti žlugti tekti tukti	anka bunda drimba dumba krinta klumpa smunka žlunga tenka tunka	ako budo dribo dubo krito klupo smuko žlugo teko tuko	bręsti, bręsta, brendo galąsti, galanda, galando grįsti, grindžia, grindė kąsti, kanda, kando kęsti, kenčia, kentė lįsti, lenda, lindo skęsti, skęsta, skendo spęsti, spendžia, spendė sklęsti, sklendžia, sklendė ręsti, renčia, rentė

Nr. 17. i – y, u – ū rašyba antrinių ir mišriųjų veiksmažodžių šaknyse

Priesaginiai veiksmažodžiai paprastai turi ilgąjį šaknies balsį y, ū					
-auti	-ėti	-oti	-soti	-uoti	-uriuoti
dūsauti	klūpėti	kyboti	drybsoti	dūsuoti	kyburiuoti
džiūgauti	lydėti	kyšoti	kniūbsoti	myluoti	lūkuriuoti
klykauti	mylėti	rymoti	stūksoti	svyruoti	plūduriuoti
stūgauti	švytėti	styroti	pūpsoti	sūpuoti	snyguriuoti
šūkauti	tylėti	tūnoti	vypsoti	švytuoti	sūkuriuoti
Įsidėmėti					
	judėti, krutėti tikėti, tupėti turėti, žibėti	buvoti sukioti vilioti			muturiuoti

Nr. 18. e ir ia (ja) rašymas žodžių pabaigoje

e		ia	
Taisyklė	Pavyzdžiai	Taisyklė	Pavyzdžiai
Visų linksniuojamųjų žodžių vietininko linksnio galūnė baigiama e	miške, laukuose, geroje, viename, trijuose, pirmuose, joje, tylinčiame	Visų linksniuojamųjų kalbos dalių vyr. g. linksniuose, jei vardininko galūnėje nėra é	svečias – svečią, svečiai, svečiams, svečiais; tylus – tyliam, tyliame, tyliais
Visų linksniuojamųjų kalbos dalių vns. naudininko, galininko, įnagininko, dgs. galininko galūnėse rašome e, kai vns. vardininko galūnė -ė, o kilmininko -ės	briedė – briedei, briedę, briede, briedes; didelė – didelei, didele, didelė, dideles Bet: duktė, dukters – dukteriai	Visų linksniuojamųjų kalbos dalių mot. g. vns. naudininko, galininko, įnagininko, dgs. galininko galūnėse rašome ia, kai vns. vardininko galūnėje nėra é, o kilmininko – yra os	vyšnia, vyšnios – vyšniai, vyšnią, vyšnia, vyšnias; pati – pačiai, pačią, pačia, pačias; graži – gražiai, ji – jai, trejas, šešias, širdis – širdžiai, sesuo (sesers) – seseriai, seseria

Jei būtojo k. l. 3 asmens veiksmažodžių galūnė -ė , tai 2 a. -ei	matė – matei glostė – glostei sakė – sakei ruošė – ruošei verkė – verkei	Jei būtojo k. l. 3 asmens veiksmažodžių galūnė -o , tai 2 a. -ai	jojo – jojai sėjo – sėjai klojo – klojai plojo – plojai rado – radai
Visų laikų ir tariamąsios, liepiamosios nuos. veiksmažodžių dgs. 1, 2 asmens galūnės baigiamos e	tylime, tylite tylėjome, tylėjote tylėdavome, tylėdavote tylėsime, tylėsite tylėtume, tylėtute tylėkime, tylėkite	Esamojo laiko 1 asmenuotės veiksmažodžių dgs. 1, 2 ir 3 asmens galūnės -(i)ame -(i)ate -(i)a	verkiame, verkiate, verkia laužiame, laužiate, laužia šluojame, šluojate, šluoja
Kai kurių prieveiksmių baigmenyse rašoma -e -ei	dviese, trise, savaiame, kadaise, drauge, keliese, netoliese, pamažėle kolei, tolei, vėlei, šiolei	Būtojo k. laiko ir tariamąsios nuosakos veiksmažodžių vns. 1 asmens galūnė -iau	mačiau, matyčiau skaičiau, skaityčiau rengiau, rengčiau

Dalelytės, jaustukai	aure, beje, kone, oje, be, ne, nebe, te, e, je, vaje (vajė), ve, che	Kai kurių prieveiksmių baigmenyse rašoma -ia -iai (priesaga) -iau (priesaga) -iaip (priesaga)	čia, dveja, ketveria, nakčia, slapčia, šalia, tyčia, vogčia, daugiausia seniai, švariai geriau, tyliau šiaip
Jungtukas	jei	Jaustukas	deja

Nr. 19. Nosinės balsės žodžių galūnėse

Vienaskaita					
L.	Daiktavardis	Būdvardis	Įvardis	Skaitvardis	Dalyvis
V.					Visų laikų veikiamosios rūš. vyr. g.: kelias, kėles, keldavęs, kelsias
K.			manęs, tavęs, savęs		
N.					

G.	dangų, elgesį, širdį, gėlę, kelia, namą	brangų, didelį, sausą, rupią, didelę, auksinę	ją, šį, kita, tokį, tokią Bet: mane, tave, save, keliolika	trečią, šimtą Bet: du, dvi, vienuolika – devyniolika	bėgantį, bėgančią bėgusį, bėgusią
Sangražiniai		[vardžiutinės vyriškosios ir moteriškosios giminės formos			
	kreipimasi mokymasi	brangujį, didįjį sausąją, rupiąją	jają, jįjį, šįjį šitąjį	trečiąjį, penktąjį	bėgantįjį bėgančiąją
Įn.	[vardžiutinės moteriškosios giminės formos				
		brangiąją, puikiąją	jaja, šiaja	trečiąją šimtąją	brendančiąją lekiančiąją
Vt.					
Š.					
Daugiskaita					
V.					Visų laikų veikiamosios rūš. vyr. g.: kelia, kėlę, keldavę, kelsią

K.	širdžių, gėlių, kelių, namų	brangių, didelių, sausų, rupių	jų, mūsų, šių, jūsų	trijų, šeštų, dvejų, šimtų	keliančių, kėlusių
[vardžiutinės vyriškosios ir moteriškosios giminės formos					
		brangiųjų, puikiųjų	jųjų, šiųjų	trečiųjų šimtųjų	brendančiųjų lekiančiųjų
N.					
G.	[vardžiutinės moteriškosios giminės formos				
		brangiąsias, puikiąsias	jąsias, šiasias	trečiąsias, šimtąsias	bėgančiąsias, lekiančiąsias
Įn.					
Vt.					
Š.					
Veiksmazodžių tariamosios nuosakos 3 asmuo				bėgtų, dirbtų, elgtųsi, mokytųsi	
Bevardės giminės žodžiai nelinksniuojami ir nosinių niekada neturi				Perskaityk visa tai. Aš mėgstu, kas saldu . Supratau ką kita .	

Nr. 20. Vardininko linksnio galūnių rašyba

Kalbos dalis	Giminė	Vienaskaita	Daugiskaita
Daiktavardis	Vyriškoji	1. brólis, mēdis, žōdis (galūnė nekirčiuota) 2. arklỹs, avilỹs, krioklỹs (galūnė kirčiuota) 3. ruduo, akmuo, želmuo 4. dangus, medus, sūnus	broliai, medžiai, žodžiai arkliai, aviliai, kriokliai
	Moteriškoji	5. vyšnia, giria, šaka 6. gėlė, katė, žolė duktė 7. akis, šaknis, viltis 8. sesuo	rudenys, akmenys, želmenys dangūs, medūs, sūnūs vyšniòs, girios, šakos gėlės, katės, žolės dukterys akys, šaknys, viltys seserys
Būdvardis	Vyriškoji	1. baltas, šviežias 2. medinis, sidabrinis didelis	balti, švieži mediniai, sidabriniai dideli
	Moteriškoji	3. gudrus, švarus 4. balta, šviežia, gudri 5. medinė, sidabrinė	gudrūs, švarūs baltos, šviežios, gudrios medinės, sidabrinės
Įvardis	Vyriškoji	pats, tas pats, toks pats	patys, tie patys, tokie patys

Dalyvis (veikiamoji rūšis)	Vyriškoji	1. einąs, verkiąs, šviečiaš 2. ein-ant-is, verk-iant-is, švieč-iant-is 3. ėjęs, verkęs, švietęs 4. eidavęs, verkdavęs 5. eisias, verksias, šviesias 6. eis-iant-is, švies-iant-is	eina, verkia, šviečia ein-ant-ys, verk-iant-ys, švieč-iant-ys ėję, verkę, švietę eidavę, verkdavę eisią, verksią, šviesią eis-iant-ys, švies-iant-ys
----------------------------------	-----------	--	--

Nr. 21. Palyginkite daugiskaitos vardininko ir galininko linksnių galūnių rašybą

Kalbos dalis	Giminė	Daugiskaitos vardininkas	Daugiskaitos galininkas
Daiktavardis	Vyriškoji	1. akmenys, duomenys 2. sūnūs	akmenis, duomenis sūnus
	Moteriškoji	3. akys, širdys, valtys, viltys, seserys, dukterys	akis, širdis, valtis, viltis, seseris, dukteris
Būdvardis	Vyriškoji	gražūs, dosnūs, tylūs	gražius, dosnius, tylus
Įvardis	Vyriškoji	patys	pačius
Skaitvardis		1. trys	tris
	Vyriškoji	2. keturi, penki, devyni	keturis, penkis, devynis
Dalyvis	Vyriškoji	kepantys, drožiantys	kepančius, drožiančius

Nr. 22.

Vietininko linksnio galūnių rašyba

Kalbos dalis	Giminė	Vienaskaita		Daugiskaita	
Daiktavardis	Vyr.	miške vėjyje danguje	vėjyj, vėjy danguj	miškuose vėjuose	miškuos vėjuos
	Mot.	žolėje pievoje	žolėj pievoj	žolėse pievose	
Būdvardis	Vyr.	baltame šviesiame	baltam šviesiam	baltuose šviesiuose	baltuos šviesiuos
Įvardis	Mot.	tame, šiame	tam, šiam	tuose, šiuose	tuos, šiuos
Skaitvardis		pirmame	pirmam	pirmuose	pirmuos
Dalyvis		gerbiamame	gerbiamam	gerbiamuose	gerbiamuos
		baltoje	baltoj	baltose	
		tylioje	tylioj	tyliose	
		didelėje	didelėj	didelėse	
		joje, šioje	joj, šioj	jose, šiose	
		pirmoje	pirmoj	pirmose	
		gerbiamoje	gerbiamoj	gerbiamose	

Nr. 23.

Šauksmininko linksnio galūnių rašyba

Įsidėmėti	Vardininkas	Šauksmininkas
1. Visada	1. vaikas, draugas, ponas -as	vaike, drauge, pone -e
kreipiamasi tik	2. Jonas, Mykolas, Petrauskas -as	Jonai, Mykolai, Petrauskai -ai
šauksmininku.	3. vėjas, siuvėjas, sėjėjas -ėjas	vėjau, siuvėjau, sėjėjau -au
2. Vienaskaitos	gydytojas, mokytojas -tojas	gydytojau, mokytojau -au
šauksmininko	4. kelias, svečias -ias	kely, svety -y
galūnės įvai-	Bet: velnias	velne
rios.	5. našlys, žaltys, Stasys -ys	našly, žalty, Stasy -y
3. Daugiskaitos	6. brolis, žmogelis, Baltušis -is	broli, žmogeli, Baltušī -i
šauksmininkas	7. mama, viešnia, Dalia -(i)a	mama, viešnia, Dalia -(i)a
sutampa su	8. dėdė, Angelė, tėvynė -ė	dėde, Angele, tėvyne -e
vardininku.	9. pati, marti -i	pačia, marčia -ia
	10. akis, širdis, viltis -is	akie, širdie, viltie -ie
	11. žmogus, dangus, Bronius -us	žmogau, dangau, Broniau -au
	12. akmuo, sesuo, duktė -uo, -ė	akmenie, seserie, dukterie -ie

Nr. 24. Išvestinių veiksmažodžio formų daryba ir rašyba

Pamatinis kamienas – bendratis (pvz., gyti)		Iš esamojo laiko (pvz., gyja)		Iš būtojo kartinio laiko (pvz., gijo)	
būt. dažn. l.	gy-dav-o	veik. r. es. l. dalyv.	gyj- ąs gyj- ant-i	veik. r. būt. k. l. dalyv.	gij- ęs gij- us-i
būsimasis l.	gy-s-i	neveik. r. es. l. dalyv.	gyj- a-m-as kel- ia-m-as	būt. k. l. padalyvis	gij- us
tar. nuos.	gy-t- ų	es. l. padalyvis	gyj-ant		
liep. nuos.	gy- k				
veik. r. būt. d. l. dalyv.	gy-dav- ęs gy-dav-us-i				
veik. r. būt. l. dalyv.	gy-s- iąs gy-s- iant-i				
neveik. r. būt. l. dalyv.	gy-t-as gy-t-a				
neveik. r. būt. l. dalyv.	gy-s-i-m-as gy-s-i-m-a				

būt. d. l. padalyv.	gy-dav-us	Įsidėmėti: 1. Išvestinės veiksmažodžių formos paprastai išlaiko pamatinio žodžio šaknies balsių rašybą. 2. Pamatinio žodžio šaknies balsis pakinta kai kurių veiksmažodžių būsimąjo laiko 3 asmenyje (žr. 26 lentelę).
būs. l. padalyv.	gy-s- iant	
pusdalyv.	gy-dam-as gy-dam-a	
reikiamybės dalyviai	gy-tin-as gy-tin-a	
būdiniai	gy- te gy-tinai	

Nr. 25. Pavojingi veiksmažodžių rašybos atvejai

Forma	Klausimai	Šaknis	Priesagos	Galūnės
Esamasis laikas	Ką veikia? Kas vyksta, atsitinka?			kelia, keliame, keliate tyli, tylime, tylite rodo, rodome, rodote
Būtas kartinis laikas	Ką veikė? Kas vyko?			matė – matei, rašė – rašei jojo – jojai, plojo – plojai

Būtais dažninis laikas	Ką veikdavo? Kas vykdavo?		rink-dav-o lip-dav-o mes-dav-o neš-dav-o asimiliacija	rinkdavome, rinkdavote lipdavome, lipdavote mesdavome, mesdavote nešdavome, nešdavote
Būsimasis laikas	Ką veiks? Kas vyks?	gyti – gis lyti – lis dūkti – dūks žūti – žus	mat-y-ti – matys sak-y-ti – sakys rod-y-ti – rodys var-y-ti – varys	matysime, matysite rasime, rasite vešime, vešite dūksime, dūksite gysime, gysite
		Bet: siūti – siūs vyti – vys	zyzti – zy-s megzti – meg-s vežti – ve-š čiuožti – čiuo-š	
Tariamoji nuosaka	Ką veiktu? Kas vykту?		dirb-t-ų ding-t-ų zyz-t-ų čiuož-t-ų asimiliacija	bėgčiau, bėgtume (bėgtumėme), bėgtute (bėgtumėte), bėgtų rasčiau, rastume (rastumėme), rastute (rastumėte), rastų

Liepiamoji nuosaka	Ką veik? Ką veikime?		bėgti – bė-k sprotgi – spro-k grėbti – grėb-k	bėkime, bėkite grėbkime, grėbkite graužkime, graužkite
--------------------	-------------------------	--	---	--

Nr. 26. Būsimąjo laiko veiksmažodžių rašyba

Būsimąjo laiko veiksmažodžiai padaromi iš bendraties kamieno		
Jei dviskiemenė bendratis baigiasi -yti, -ūti, būsimąjo laiko 3 asmenyje šaknies balsis sutrumpėja	Jei dviskiemenėje bendratyje prieš -ti yra priebalsis, būsimąjo laiko 3 asmens šaknies balsis lieka ilgas	Jei veiksmažodžio bendratyje yra priesaga -yti, jos balsis y išlieka ir būsimajame laike
gyti – gysiu, gysi, gis ryti – rysiu, rysi, ris šlyti – šlysiu, šlysi, šlis pūti – pūsiu, pūsi, pus žūti – žūsiu, žūsi, žus	dygti – dygsiu, dygsi, dygs nykti – nyksiu, nyksi, nyks pykti – pyksiu, pyksi, pyks dūkti – dūksiu, dūksi, dūks rūgti – rūgsiu, rūgsi, rūgs	gyd-yti – gyd-y-s mat-yti – mat-y-s pel-yti – pel-y-s rūd-yti – rūd-y-s liud-yti – liud-y-s
Bet: siūti – siūs vyti – vys		

Bendraties šaknies nosinės balsės išlieka ir būsimajame laike	galąsti – galąsiu, galąsi, galąs kęsti – kėsiu, kėsi, kęs lįsti – lįsiu, lįsi, lįs; skųsti – skųsiu, skųsi, skųs
Bendraties šaknies trumpasis balsis išlieka ir būsimajame laike	lipti – lipsiu, lipsi, lips rišti – rišiu, riši, riš klupti – klupsiu, klupsi, klups

Nr. 27. Veikiamosios rūšies vyriškosios giminės dalyvių vardininkų rašyba

Esamasis laikas			Būsimasis laikas		
Vienaskaita -ąs, -antis -iaš, -iantis -įs, -intis	neš-a gerb-ia tyl-i žiūr-i myl-i	neš-ąs gerb-iaš tyl-įs žiūr-įs myl-įs	neš-ant-is gerb-iant-is tyl-int-is žiūr-int-is myl-int-is	neš-iaš gerbs-iaš tylės-iaš žiūrės-iaš mylės-iaš	neš-iant-is gerbs-iant-is tylės-iant-is žiūrės-iant-is mylės-iant-is
Daugiskaita -ą, -antys -ia, -iantys -į, -intys		neš-ą gerb-ia tyl-i žiūr-i myl-i	neš-ant-ys gerb-iant-ys tyl-int-ys žiūr-int-ys myl-int-ys	neš-ia gerbs-ia tylės-ia žiūrės-ia mylės-ia	neš-iant-ys gerbs-iant-ys tylės-iant-ys žiūrės-iant-ys mylės-iant-ys

	Būstasis kartinis laikas			Būstasis dažninis laikas	
Vienaskaita -ęs	nešė gerbė tylėjo žiūrėjo	neš-ęs gerb-ęs tylėj-ęs žiūrėj-ęs		nešdav-ęs gerbdav-ęs tylėdav-ęs žiūrėdav-ęs	
Daugiskaita -ę		neš-ę gerb-ę tylėj-ę žiūrėj-ę		nešdav-ę gerbdav-ę tylėdav-ę žiūrėdav-ę	

Nr. 28. Įvardžiuotinių formų galūnių rašyba

Vienaskaita			Daugiskaita	
Links.	Vyriškoji g.	Moteriškoji g.	Vyriškoji g.	Moteriškoji g.
V.				
K.			tyliųjų, pirmųjų, jujų, gerbiamųjų	tyliųjų, pirmųjų, jųjų, gerbiamųjų
N.				
G.	tylųjį, pirmąjį, jųjį, gerbiamąjį	tyliają, pirmąją, jąją, gerbiamąją		tyliašias, pirmąšias, jąšias, gerbiamąšias
Įn.		tyliaja, pirmąja, jąja, gerbiamąja		
Vt., Š.				

Nr. 29. Skaitvardžių skyriai ir poskyriai

Skaitvardžių skyriai			
Kiekiniai			Kelintiniai
Kiek? Keli? penki, septyni, dešimt, dvylika, trisdešimt, keturiasdešimt devyni, du šimtai, treji, penketas, viena trečioji...			Kelintas? Kelinta? pirmas, dešimtas, dvyliktas, devinta, šimtas penkioliktas, penkiolikta...
Kiekinių skaitvardžių poskyriai			
Pagrindiniai	Dauginiai	Kuopiniai	Trupmeniniai
vienas, du, dvi, šeši, šešios, dvidešimt, keturiolika, šimtas dešimt...	vieneri, vienerios, dveji, dvejios, treji, trejos, ketveri, ketverios, penkeri, penkerios, šešeri, šešerios, septyneri, septynerios, aštuoneri, aštuonerios, devyneri, devynerios	dvejetas, trejetas, ketvertas, penketas, šešetas, septynetas, aštuonetas, devynetas	viena antroji, dvi penktosios, trys ketvirtosios, devynios dešimtosios...

Nr. 30. Skaitvardžių rašyba

Kiekiniai pagrindiniai	Dauginių ir kuopinių priesagos	Galininko galūnės		
		Kelintiniai	Kiekiniai	
du, dviem dviuose, dviejose trys, trijų septyni devyni	dv- ej -i, tr- ej -i ketv- er -i penk- er -i šeš- er -i... dv- ej-et -as tr- ej-et -as penk- et -as šeš- et -as...	Kelintiniai vienuolikt- ą dvylikt- ą trylikt- ą keturiolikt- ą penkiolikt- ą devyniolikt- ą	Kiekiniai vienuolik- a dvylik- a trylik- a keturiolik- a devyniolik- a keliolik-a (įvardis)	trys – tr- is ketur- ias penk- ias šeš- ias septyn- ias aštuon- ias devyn- ias
Sudurtiniai		Sudėtiniai		
vienuolika, dvylika, trylika, septyniolika, devyniolika		šimtas keturiasdešimt penki, aštuoni šimtai keturiolika, trys tūkstančiai du šimtai keturiasdešimt devintas		
dvi- ias dešimt, tris- ias dešimt, keturi- ias dešimt, penki- ias dešimt, šeši- ias dešimt, septyni- ias dešimt, aštuoni- ias dešimt, devyni- ias dešimt		(rašomi keliais žodžiais)		

Nr. 31. Sudurtinių, samplaikinių įvardžių rašyba

Pamatiniai žodžiai	Įvardžiai (du žodžiai)	Įvardžiai (vienas žodis)
kas žino kas	kažin kas	kažkas
kas žino kuris	kažin kuris	kažkuris
kas žino koks	kažin koks	kažkoks
kas žino kelintas	kažin kelintas	kažkelintas
Atskirai rašomi įvardžiai (du arba trys žodžiai)		
bet	bet kas, bet koks, bet kuris, bet katras, bet kam, bet koku, bet kuriame	
daug	daug kas, daug kuris, daug ką, daug kuo, daug kuriuose	
kai	kai kas, kai koks, kai kuris, kai katras, kai kuo, kai kuriais, kai kokiems	
ne	kas ne kas, koks ne koks, kuris ne kuris, kuri ne kuri, kuriam ne kuriam	
nė	nė koks, nė vienas, nė vienam	
nors	kas nors, kuris nors, koks nors, katras nors, kam nors, kuriuo nors	
pat	toks pat, tokia pat, tokį pat, tokiu pat, tokių pat, tokioms pat	
	tas pats, ta pati, pats tas, pati ta, tam pačiam, ta pačia, tiems patiems	
vienas	vienas kitas, vieno kito, vienam kitam, viena kita, vienoje kitoje	
Pastabos	1. Dalelytė ne nuo įvardžių paprastai rašoma atskirai (ne kas, ne tas, ne toks, ne kažkoks, ne šitas...) 2. Dalelytė ne su įvardžiais rašoma kartu, kai žodis vartojamas perkeltine reikšme (oras nekoks – prastas, jam bus nekas – blogai, atrodai kaip nesavas – prastai...)	

Nr. 32. Prieveiksmių rašyba

Nr. 32.1. Priesagų ir baigmenų rašymas

-a, -ia		-e	
-ai	pik ai , links mai , gra žiai ,	-ei	kole ei , vėle ei , šiole ei , tole ei
-iai	jauk iai , puoš niai , skais čiai		
-a	dve ja , ketve ria , nak čia , čia ,	-e	dviese, trise, keturiese, septyniese, penkiese, keliese, kadaise, netoliese, drauge, savaimė, pamažėle
-ia	ty čia , šalia, slap čia , vog čia		
-aip	ana ip , kita ip , visa ip , šia ip ,		
-iaip	penkia ip , nauja ip		
-iau	aukš čiau , tvir čiau , anks čiau		
Pastaba. Būtina skirti laiko rieveiksmį seniai (kada?) nuo būdo rieveiksmio senai (kaip?). Vilniuje lankiausi seniai (kada?). Mano močiutė atrodo senai (kaip?).			
-(i)ui-	velt ui , ilgaini ui , aplink ui , apsu kui , pasrovi ui , padieni ui		

Nr. 32.2. Prievėksmių rašymas kartu ir atskirai

	Kartu (sudurtiniai)	Atskirai (samplaikiniai)
-ą-	anąsyk, tądien, šiąnakt, trečiaąkart, visąlaik, kiekvienąsyk	
-į-	šįryt, šįvakar, šįkart	
-ss-	trissyk, penkissyk, šešissyk, septynissyk, aštuonissyk, kelissyk	
	anuokart, anuomet, kasdien, kaskart, šiuotarp, kaipmat, tuomet	anuo kartu, anuo metu, kas dieną, kas kartą, šiuo tarpu, kaip matai
Suduslėjimas	kažkaip, kažkur, kažkiek, kažkodėl, kažkada	kažin kaip, kažin kur, kažin kiek, kažin kodėl, kažin kada
	bemaž, beregint, pavieniui, pamečiui, poryt, perdien, perniek, suvirš, suvis, užvakar, pėmai	be galo, be krašto, be to, po senovei, nuo mažens, iki valiai
	iškart, išvis, išsyk, išties	iš lėto, iš karto, iš tikro, iš tikrųjų, iš tiesų, iš mažens, iš naujo, iš arti, iš šen, iš ten, iš visur, nei iš šio, nei iš to, ne iš gero
	ikiryt, ikipiet	iki dabar, iki poryt
Suduslėjimas	užtai, užtatai, užtat (reikšme todėl)	ties pat, taip pat, ten pat, čia pat
	kurgi, kamgi (kodėl, kuriam tikslui), kogi (kodėl)	šen ten, kai kur, kai kada, ką tik, kada nors
		kiek nors, kur nors, kaip nors

Nr. 33. Dalelyčių rašymas kartu ir atskirai

Dalelytė	Kartu	Atskirai	Įsidėmėti
dėlto vis dėlto	Kai reiškia <i>tačiau</i> Vis dėlto aš nesutinku.	Kai reiškia <i>todėl</i> Neklausei manęs, dėl to ir nepasisėkė.	
gi	1. Su nekaitomais vienskiemeniais žodžiais: argi, negi, čiagi, visgi, kaipgi 2. nejaugi, kadangi, taipogi	1. Nuo kaitomų vienskiemenių žodžių: kas gi, ko gi, kam gi, tam gi, koks gi 2. Nuo keliaskiemenių žodžių: kada gi, kodėl gi, kuris gi	Prievėksmiai kogi (kodėl), kamgi (kodėl, kuriam tikslui). Kogi susiraukęs stovi? Kamgi dabar vėl rašai?
jau		Visada atskirai: na jau, taip jau, kur jau, tik jau, šiaip jau, vis jau	nejau, tuojau
per		Visada atskirai: per daug, per brangus, per arti, kas per vaikas	pernelyg, nepernelyg
pat		Visada atskirai: taip pat, tiek pat, tuoj pat, vis tiek pat, čia pat	

tik		Visada atskirai: kas tik, kai tik, kad tik, kaip tik, vien tik, vos tik	tiktai Tiktai tu vienas žinai kelią. tik tai Mėgstu tik tai, ką išverda mama.
užtai, užtat, užtatai	Kai reiškia todėl Neklausei manęs, užtai (užtat, užtatai) ir nepasisekė.	Kai reiškia už tą dalyką Apdovanotas už tai , kad tapo lenktynių nugalėtoju.	
vis		Visada atskirai: vis tiek, vis tiek pat, vis vien, vis dar, dar vis	visgi
vien		Visada atskirai: vis vien, vien tik, vien tiktai	

Nr. 34. Dalelytės *ne* rašymas su kitais žodžiais

Rašoma atskirai nuo	Pavyzdžiai	Išimtys
skaitvardžių	ne vienas, ne pirmas, ne dešimt, ne šimtas, ne vienuolika, ne šešiasdešimtas	
įvardžių	ne aš, ne jis, ne mūsų, ne tas, ne toks, ne pats, ne koks, ne kas, ne kiekvienas	nekas, nekoks (menkas, prastas) nesavas (keistas, neįprastas) nevisas (kvailas)
skaitvardinės kilmėsrieveiksmių	ne vienaip, ne antraip, ne dviese, ne trise	
įvardinės kilmėsrieveiksmių	ne visada, ne visai, ne visur, ne kitur, ne tiek, ne taip, ne kitaip, ne ten	nekaip (prastai) nekiek (nedaug) nekur (kur kitur)
sudurtinių, samplaikiniųrieveiksmių	ne kasdien, ne šiemet, ne šįryt, ne bet kaip, ne dukart, ne bet kada, ne bet kiek, ne iš lėto, ne per daug, ne kažin kas	

daiktavardinės kilmėsrieveiksmių	ne laiku, ne namo, ne namie, ne vakar, ne rytoj, ne juokais, ne pakeliui, ne paraidžiui, ne pavėjui, ne paeiliui	
neaiškios kilmėsrieveiksmių	ne dabar, ne nuolat, ne veltui, ne visiškai, ne staiga, ne itin	
tarp dviejų žodžių	kas ne kas, kuris ne kuris, kada ne kada, šiaip ne taip, vos ne vos, kaip ne kaip	

Literatūra

1. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. V., 1993.
2. Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. V., 1994.
3. Tarptautinių žodžių žodynas. V., 1985.
4. Lietuvių kalbos rašyba ir skyryba. V., 1989.
5. Juzėnienė J. Lietuvių kalbos užduočių komplektai VIII–XII kl. V., 2000.
6. Kondratas B. Lietuvių kalbos taisyklės. V., 2001.
7. Ramanekienė I. Kad rašytume be klaidų. Š., 2002.
8. Salienė V. Mokomasis lietuvių kalbos rašybos žodynėlis V–VII kl. K., 2000.

UDK 808.82-1(075.3)
Ju299

© Leidykla „Presvika“, 2006
© Janė Juzėnienė, 2006

Išleido leidykla „Presvika“,
Kauno g. 28, LT-03202 Vilnius
Puslapis internete – www.presvika.lt
www.mokykline-knyga.lt
Spausdino UAB „AJS spaustuvė“,
Girelės g. 22, LT-56160 Kaišiadorys

ISBN 9955-22-026-0